

travelbook

Peloponez i Ateny

Bezdroża

Mistrzowska
ochrona **ERGO**
HESTIA®

Autorzy przewodnika: Anna Śliwa, Agnieszka Zawistowska, Mateusz Gędzba

Redaktor prowadzący: Łukasz Karolewski

Redakcja: Aurelia Hołubowska

Korekta: Katarzyna Pańczyk, Judyta Zegan

Opracowanie kartograficzne: Rafał Bletek, Anna Truszkowska

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Skład i fotoedycja: MSP Studio Magdalena Suchy-Polańska

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bepel1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN 978-83-239-209-8

Copyright © Helion, 2019

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE PELOPONEZU I ATEN	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE	13
PRZED WYJAZDEM	14
Wybór czasu podróży	14
Źródła informacji	14
Mapy	14
Słowniki i rozmówki	14
Formalności	15
Przepisy wizowe	15
Pieniądze	16
Ubezpieczenie	16
Zabezpieczenie medyczne	16
DOJAZD	17
Podróż samolotem	17
Podróż pociągiem	17
Podróż promem	17
Podróż autobusem	17
Podróż samochodem	18
Podróż autostopem	18
NA MIEJSCU	19
Komunikacja	19
Dojazd z lotniska	19
Komunikacja miejska w Atenach	19
Autobusy	19
Pociągi	20
Samochód	20
Noclegi	20
Wyżywienie	21
INFORMATOR A-Z	22

INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	29
KRAJOZNAWCZE ABC	30
Położenie	30
Ukształtowanie powierzchni	30
Klimat	32
Przyroda	33
SPOŁECZEŃSTWO	34
Język	34
Religia	34
Obyczaje	36
KULTURA I SZTUKA	37
Architektura	37
Sztuka wysoka	39
Literatura	39
Film	39
Muzyka	40
Sztuka ludowa	40
Muzyka i taniec	40
Rzemiosło	40
KUCHNIA	41
▶ Greckie trunki	42
ATENY	45
Historia	47
Warto zobaczyć	50
Zabytki antyczne	50
Monastiraki	63
Plaka	66
Makrigianni	69
Koukaki	69
Ano Petralona	70
Theseio	70
Psyri	71
Gazi i okolice	73
Metaxourgeio	75
Plac Syntagma i okolice	75

Kolonaki i wzgórze Likawitos _____	79
Neapoli _____	83
Eksarchia _____	83
Od placu Syntagma do placu Omonia _____	86
Od placu Omonia do placu Monastiraki _____	88
Okolice _____	91
Pireus _____	91

ARGOLIDA _____ 95

KORYNT _____ 97

Historia _____ 97

Warto zobaczyć _____ 99

Okolice _____ 101

EPIDAUROS _____ 104

Historia _____ 104

Warto zobaczyć _____ 105

► Najpiękniejsze plaże Peloponezu _____ 108

MYKENY _____ 110

Historia _____ 110

Warto zobaczyć _____ 112

Okolice _____ 116

NAUPLION _____ 117

Historia _____ 117

Warto zobaczyć _____ 119

Okolice _____ 121

PÓŁNOCNY PELOPONEZ _____ 123

OLIMPIA _____ 125

Historia _____ 125

Warto zobaczyć _____ 127

PATRAS _____ 131

Historia _____ 131

Warto zobaczyć _____ 132

Okolice _____ 134

WĄWÓZ VOURAIKOS _____ 135

Warto zobaczyć _____ 135

KALAWRITA _____	136
Historia _____	136
Warto zobaczyć _____	137
Okolice _____	138
JASKINIA JEZIOR _____	141
Historia _____	141
Warto zobaczyć _____	141
POŁUDNIOWY PELOPONEZ _____	143
SPARTA _____	145
Historia _____	145
Warto zobaczyć _____	145
MISTRA _____	148
Historia _____	148
Warto zobaczyć _____	149
MONEMWASIA _____	153
Historia _____	153
Warto zobaczyć _____	154
PRZYŁĄDEK TENARON _____	158
Historia _____	158
Warto zobaczyć _____	158
VATHIA _____	160
Historia _____	160
Warto zobaczyć _____	160
GEROLIMENAS _____	161
Warto zobaczyć _____	161
Okolice _____	161
JASKINIE DIROS _____	163
Warto zobaczyć _____	163
KALAMATA _____	165
Historia _____	165
Warto zobaczyć _____	166
Okolice _____	167
METONI _____	170
Historia _____	170
Warto zobaczyć _____	171
Okolice _____	171

PYLOS _____	173
Historia _____	173
Warto zobaczyć _____	174
Okolice _____	175
SŁOWNICZEK POLSKO-GRECKI _____	177
INDEKS _____	181
LEGENDA _____	183

Spis ramek

Przydatne strony internetowe _____	15
Ambasady i konsulaty _____	16
Dni wolne od pracy _____	23
Zakupy i pamiątki _____	27
Kalendarium historyczne _____	31
Boże Narodzenie i Wielkanoc w Grecji _____	35
Święty Paweł w Koryncie _____	98
Klątwa Atrydów _____	112
Heinrich Schliemann (1822–90) _____	113
Masakra w Kalawricie _____	136
Bitwa pod Nawarino _____	174

Spis planów i map

Peloponez _____	skrzydełko przedniej okładki
Ruiny starożytnego Koryntu _____	99
Sanktuarium w Epidauros _____	105
Mykeny – stanowisko archeologiczne _____	114
Nauplion _____	118–119
Olimpia – stanowisko archeologiczne _____	126–127
Schemat metra w Atenach _____	184
Ateny _____	skrzydełko tylnej okładki

PERŁY ARCHITEKTURY

Mistra

Wpisane na listę UNESCO opuszczone bizantyjskie miasto położone na zboczu gór. Tajemnicze, pełne zrujnowanych kościołów i domów, zachwyca atmosferą i zachowanymi w świątyniach malowidłami.

Monemwasia

Średniowieczne miasto leżące u podnóża wyspy-skały na wschodnim wybrzeżu Peloponezu. Wąskie uliczki, ruiny twierdzy i szumiące wokół morze.

Epidauros

Wpisane na listę UNESCO starożytne sanktuarium Asklepiosa, na terenie którego znajduje się jeden z najwspanialszych greckich teatrów antycznych.

Olimpia

Wpisane na listę UNESCO miejsce narodzin idei igrzysk olimpijskich. Piękne, ukryte w gaju oliwnym stanowisko archeologiczne z pozostałościami sanktuarium Zeusa oraz starożytnym stadionem.

Nauplion

Jedno z najpiękniejszych greckich miasteczek. Wenecka zabudowa, dwie twierdze, bliskość morza i ocienione bugenwillami uliczki tworzą niepowtarzalny klimat.

Most Rion–Antirion

Symbol współczesnej greckiej architektury łączący Peloponez ze stałym lądem w okolicach Patrasu. Wspaniały przykład nowoczesnej myśli technicznej w miłej dla oka i robiącej wrażenie formie.

Atrakcje Peloponezu i Aten

Kup książkę

Poleć książkę

CUDA NATURY

Wąwóz Vouraikos

Głęboki wąwóz skalny wrzynający się w zbocza gór Chelmos. Słynie z pięknych formacji skalnych, pionowych ścian oraz malowniczych krajobrazów. Należy do Europejskiej Sieci Geoparków.

Jaskinia Jezior

Jaskinia łącząca piękno wspaniałej szaty naciekowej i wszechobecnej wody. Znajduje się tu kilkanaście jezior połączonych ze sobą naturalnymi kaskadami, spiętrzzeniami i stopniami wodnymi. Umiejętne podświetlenie wydobywa z jej wnętrza to, co najpiękniejsze.

Jaskinie Diros

Położone nad brzegiem morza jaskinie z cudowną szatą naciekową. Ich korytarze są w dużym stopniu zalane wodą i można przemieszczać się po nich jedynie łodziami.

Półwysep Mani

Środkowy, najbardziej dziki „palec” Peloponezu. Doskonałe połączenie natury z kulturą. Piękne, zaciszne plaże, dzikie, nagie góry i niespotykane nigdzie indziej w Grecji mieszkalne wieże.

Kup książkę

Poleć książkę

Epidauros

Choć dziś nazwa Epidauros kojarzy się przede wszystkim z teatrem, to w starożytności było nieco inaczej. Działo tu znane w całym greckim świecie sanktuarium Asklepiosa, do którego ściągały tłumy chorych. Teatr był tylko dodatkiem do niego. Dziś pozostaje najważniejszą częścią kompleksu archeologicznego. Jeden z największych greckich teatrów, ze wspaniałą akustyką, jest wciąż użytkowany jako scena teatralna i koncertowa.

HISTORIA

Epidauros zaliczane było do najważniejszych sanktuariów starożytnej Grecji. Oddawano tu cześć Asklepiosowi, synowi Apollina i Koronis, który posiadał umiejętność leczenia, a nawet wskrzeszania zmarłych. Postępowaniem tym naraził się na gniew Hadesa oraz Zeusa, który zabił go swoim piorunem. Asklepios miał zostać

pochowany w Epidauros, a przy jego grobie w VI w. p.n.e. zaczęło się kształtować sanktuarium.

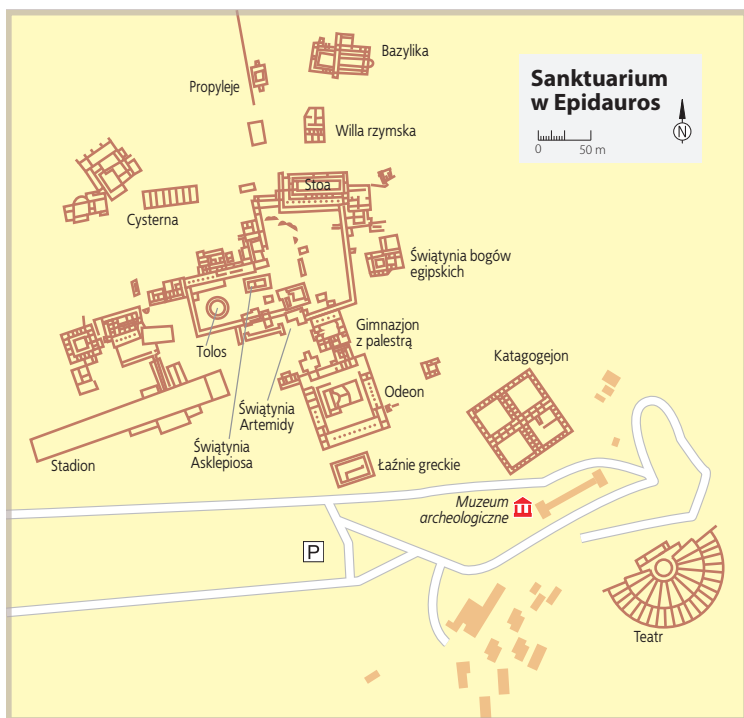
Był to przede wszystkim ośrodek, do którego ściągali chorzy z całej Grecji. Liczyli na dar uzdrowienia i możliwość skorzystania z kuracji, jakie prowadzili tutejsi kapłani. Rozkwit sanktuarium przypadł na IV i III w. p.n.e. Początkowo metody leczenia stosowane w Epidauros opierały się przede wszystkim na rytuałach magicznych. Chorym podawano napary, okadzano ich, tak by zapadli w sen. Mieli w nim oglądać Asklepiosa pod postacią węża. Kapłani interpretowali później usłyszane od pacjentów opowieści i zalecali kuracje. Z czasem ośrodek medyczny w Epidauros zaczął stosować coraz bardziej naukowe metody. Nie uciekano od nowinek, które docierały do Grecji z całego basenu Morza Śródziemnego. Leczone przy pomocy źródła z cudowną wodą, naparów ziołowych, ćwiczeń

▼ Teatr w Epidauros

Kup książkę

Poleć książkę

fizycznych, a nawet przeprowadzano zabiegi chirurgiczne.

Rozkwitający ośrodek w Epidauros potrzebował do swoich potrzeb odpowiednich budowli. Stały tam: świątynia Asklepiosa, budynki dla pielgrzymów i chorych, stoa, tolos, a w IV w. p.n.e. wybudowano także ogromny teatr oraz stadion. Były one wykorzystywane podczas uroczystości ku czci Asklepiosa, które odbywały się zawsze po zakończeniu igrzysk istryjskich. W ich trakcie organizowano zawody sportowe oraz wystawiano w teatrze tragedie.

Kres funkcjonowaniu sanktuarium w Epidauros przyniósł I w. p.n.e. W czasie wojny pomiędzy Rzymem a królem Pontu Mitrydatesem zostało ono złupione i zniszczone. Po tym wydarzeniu ośrodek stracił na znaczeniu. Działał jeszcze lokalnie do

VI w. n.e., kiedy wielki pożar strawił tutejszą świątynię.

Prace wykopaliskowe na terenie Epidauros rozpoczęły się w 1879 r. Trwały niemal nieprzerwanie do 1974 r., ale nie udało się odsłonić całości terenu dawnego sanktuarium. Obecnie w dalszym ciągu prowadzone są prace w wybranych miejscach w okolicy. W 1988 r. stanowisko archeologiczne w Epidauros wpisano na listę UNESCO.

WARTO ZOBACZYĆ

★ **Stanowisko archeologiczne w Epidauros** pn. 13.00–20.00, wt.–nd. 8.00–20.00, zimą wt.–nd. 8.00–15.30; wstęp: 12 EUR, ulg. 6 EUR jest bardzo rozległe. Do tej pory nie udało się stwierdzić, jak daleko sięga,

ponieważ prace wykopaliskowe wciąż trwają. Znajduje się ono na wschód od miasta. Od parkingu droga prowadzi w lewo na teren dawnego sanktuarium Asklepiosa, w prawo zaś do teatru, który jest obecnie największą atrakcją kompleksu.

Antyczny teatr w Epidauros zbudowano ok. 330 r. p.n.e. Jest to jeden z największych znanych greckich teatrów. Został zaprojektowany przez Polikleta Młodsze. Teatr wkomponowany w zbocze wzgórza mógł pomieścić 12 tys. widzów. Ma 54 rzędy kamiennych siedzisk ułożonych wokół kolistej sceny; 34 rzędy pochodzą z czasów budowy teatru, 20 kolejnych zostało dodanych w czasach rzymskich.

Teatr znany jest z doskonałej akustyki. Nawet szept wypowiedziany na scenie jest słyszalny w ostatnich rzędach widowni. Niestety, w sezonie panuje tutaj ciągły gwar,

ponieważ wszyscy chcą sprawdzić, jak działa słynna akustyka z Epidauros. Sprawia to, że rzadko udaje się usłyszeć cokolwiek poza mieszaniną głosów rozbrzmiewających w najrozmaitszych językach świata. Często można też zobaczyć na scenie chóry, które dają próbę swoich możliwości.

Aby przejść na teren sanktuarium, należy z teatru wrócić w stronę parkingu. Po drodze mija się niewielkie **muzeum archeologiczne** **wstęp w ramach biletu na zwiedzanie stanowiska archeologicznego**, w którym zgromadzono przedmioty znalezione podczas prowadzonych tu wykopalisk. Są to m.in. elementy architektoniczne, tablice poświęcone Asklepiosowi, tablice wotywno pozostawione przez wyleczonych, a także duży zbiór starożytnych narzędzi chirurgicznych.

▼ Ruiny sanktuarium Asklepiosa

Sanktuarium Asklepiosa zajmuje dość duży obszar. Od kilku lat prowadzone są w nim intensywne prace archeologiczne i remontowe. Wchodząc od strony muzeum, po lewej mija się zespół budynków przeznaczonych dla pielgrzymów. Tworzą one kwadratowe bloki skupione wokół dziedzińców. Z kolei z prawej strony mija się kolejno ruiny **łaźni** z czasów greckich, rzymskiego **odeonu** oraz **gimnazjonu**. Ten ostatni użytkowany był podczas uroczystości ku czci Asklepiosa, które odbywały się po igrzyskach istryjskich.

W głębi kompleksu znajdują się pozostałości **świątyni Asklepiosa**. Dzięki Pauzaniaszowi mamy jej dokładny opis. Wiadomo, że była budowana w latach 380–370 p.n.e., a autorem projektu był Theodotos. Dekorację rzeźbiarską, której część można podziwiać w Narodowym Muzeum Archeologicznym w Atenach (zob. s. 84), stworzyli Timoreos

i Hektorides. Świątynia zbudowana była z jasnego i ciemnego piaskowca, zaś rzeźby wykonano z marmuru pentelickiego. Obecnie można zobaczyć część stojących ścian i kolumn budowli. Wewnątrz przybytku znajdowała się figura siedzącego na tronie Asklepiosa, który w jednej ręce trzymał kostur, drugą zaś opierał na głowie węża. U jego stóp siedział pies. Zwierzęta te były uznawane za symbole wiedzy przyrodniczej.

Za świątynią znajduje się pochodzący z czasów jej budowy niewielki okrągły budynek. Nazywany jest **tolosem**, a jego przeznaczenie nie jest do końca jasne. Prawdopodobnie służył do obrzędów magicznych z wykorzystaniem hodowanych w świątyni węży. Nieopodal kompleksu świątynnego znajdują się pozostałości **stadionu**, którego bieżnia miała długość 181 m. Jest on porównywalny ze stadionami z Olimpii i Delf.

Dojazd

Autobus. Do Epidauros można dojechać autobusem KTEL Argolida (www.ktelargolida.gr) z Nauplionu. W sezonie jest 4–5 kursów dziennie. Autobusy docierają w okolice stanowiska archeologicznego.

Noclegi

W pobliżu stanowiska archeologicznego w Epidauros leżą dwie miejscowości: Archea Epidauros i Nea Epidauros, w których można znaleźć kilkanaście hoteli, pensjonatów i apartamentów na wynajem.

- ◆ **Aktis**, EO Argous Archeas Epidavrou 8, Archea Epidavros; www.aktis-epidavros.com; od 45 EUR/pokój. Kameralny hotel w pobliżu plaży. Oferuje pokoje 2- i 3-osobowe, jest też możliwość zjedzenia śniadania. Część pokoi ma widok na morze.
- ◆ **Epidevria**, EO Argous Archeas Epidavrou 6, Archea Epidavros; www.hotelepidevria.com

webstarts.com; ceny od 35 EUR/pokój. Niewielki, czysty hotel w centrum miasteczka, w odległości spaceru od plaży oraz niedaleko od stanowiska archeologicznego. Zapewnia noclegi z wyżywieniem.

Wyżywienie

W miasteczku Archea Epidauros działa kilkanaście tawern, barów oraz restauracji. Nie ma też problemu ze znalezieniem sklepu spożywczego oraz piekarni, w której podawana jest także kawa.

Wydarzenia kulturalne

Athens Epidauros Festival. W antycznym teatrze w Epidauros od 1954 r. organizowany jest ten międzynarodowy festiwal teatralny. Od końca czerwca do początku sierpnia można oglądać m.in. starożytne sztuki w nowych i klasycznych interpretacjach. Informacje o programie na stronie www.greekfestival.gr.

Najpiękniejsze plaże Peloponezu

Linia brzegowa Peloponezu jest bardzo rozbudowana. Znajduje się tu wiele małych półwyspów i przylądków, a także zatoczek, które kryją większe i mniejsze plaże, zarówno duże, piaszczyste i zorganizowane, jak i niewielkie, malownicze, ukryte przed tłumami wśród skał. Za najlepsze na letni wypoczynek uchodzą okolice Nauplionu (zob. s. 117) oraz Tolo (zob. s. 121), rejon Gythio (zob. s. 162) oraz wybrzeże między Kalamatą (zob. s. 165) a Kardamyli (zob. s. 168).

ARVANITIA

Plaża leżąca pomiędzy twierdzami Palamidi i Akronafplia. Pokryta jest drobnym żwirem. Uznaje się ją za najpiękniejszą w rejonie Nauplionu. Plaża jest bardzo dobrze

zorganizowana, są tam bary, tawerny oraz parasole i leżaki. W znajdującym się nieopodal Nauplionie można znaleźć noclegi w hotelach i pensjonatach.

MAVROVOUNI

Największa plaża w rejonie Gythio. Szeroka i długa, pokryta jest piaskiem i drobnym żwirem, a przybrzeżne wody są bardzo czyste. Jest w dużej części zagospodarowana, można wypożyczyć leżaki oraz parasole. Na plaży i w jej otoczeniu są bary, tawerny i wypożyczalnie sprzętu wodnego. W okolicy można znaleźć zakwaterowanie zarówno na kempingach, jak i w pensjonatach i hotelach. To dobre miejsce na wypoczynek z dziećmi.

TOLO

Długa piaszczysta plaża z widokiem na szereg małych wysepek w pobliżu lądu. Wyglądają one jak oderwane od stałego lądu. Plaża jest dobrze zorganizowana i wyposażona w potrzebny sprzęt. Działają tam bary i tawerny, a także wypożyczalnie sprzętu wodnego, przy użyciu którego można się dostać na przybrzeżne wysepki.

SELINITSA

Duża, piaszczysta plaża w okolicach Gythio. W jej sąsiedztwie znajduje się wrak osiadłego na mieliźnie statku, który jest malowniczym uzupełnieniem krajobrazu. Przy plaży działają bary i tawerny, w okolicy znajdują się liczne kempingi, hotele i pensjonaty.

FONEAS

Pięknie położona u podnóża skalistych klifów plaża w okolicach Kardamyli. Z morza wyrasta tu kilka dużych skał, przydających

okolicy dzikości. Plaża nie jest zagospodarowana, ale latem w jej sąsiedztwie działa niewielki bar.

ALYPA

Niewielka plaża przy zatoczce na wschodnim wybrzeżu półwyspu Mani. Jest pokryta piaskiem i drobnym żwirem. W jej sąsiedztwie znajduje się niewielki wakacyjny kurort z apartamentami i pokojami na wynajem mieszczącymi się w kamiennych domach-wieżach mieszkalnych. Na plaży można wypożyczyć parasole i leżaki. Działa też bar.

VOIDOKILIA

Piękna piaszczysta plaża w niemal idealnie symetrycznej zatoce po zewnętrznej stronie laguny Gialova w pobliżu Pylos. Po jej północnej stronie znajduje się tzw. Grota Nestora. Wody zatoki są spokojne, a dno łagodne. To idealne miejsce na wypoczynek z dziećmi. W okolicy działa kilka kempingów oraz wiele pensjonatów i hoteli.

Mykeny

Mykeny to jedno z niewielu starożytnych miast w Grecji, których nie trzeba było „wykopywać spod ziemi”. Ruiny potężnej cytadeli sterczały przez wieki w surowym krajobrazie, budząc podziw i zaniepokojenie podróżników i badaczy. Dopiero pod koniec XIX stulecia prowadzone przez Schliemann wykopiska pokazały, że to stolica jednej z najważniejszych kultur, jakie powstały na terenie Grecji.

▼ Królewski krąg grobowy w Mykenach

HISTORIA

O znaczeniu i randze Myken w starożytności świadczy fakt, że od nich wzięła swoją nazwę cała epoka w historii Grecji. Cywilizacja mykeńska rozwijała się między XVII a XII w. p.n.e. Jej głównym ośrodkiem były Mykeny – królewska rezydencja oraz wspaniała twierdza, której mury już starożytni nazywali cyklopowymi, nie mogli sobie bowiem wyobrazić, że

[Kup książkę](#)

[Polec książkę](#)

zwykły człowiek mógł wznieść coś tak potężnego. Od XVII w. p.n.e. na tronie Myken zasiadali władcy z rodu Atrydów, wywodzący swoje pochodzenie od mitycznego króla Atreusza. To ich dzieje opisane są w *Iliadzie* Homera. Historia wojny trojańskiej, klątwy, jaka dotknęła królewski ród, oraz jego zagmatwane losy do dziś inspirują pisarzy, malarzy i filmowców.

Rozwijające się państwo mykeńskie stało się celem związku miast Argolidy. Z czasem jego wpływy objęły dużą część Peloponezu, a nawet wykroczyły poza

granice półwyspu. Około 1250–1200 r. p.n.e. doszło do wyprawy trojańskiej. Wtedy też ukończono budowę cytadeli w Mykenach. Szczytowy moment rozwoju cywilizacji był jednocześnie początkiem jej końca. Niespełna 100 lat później potężne państwo upadło, ulegając najprawdopodobniej najazdowi Dorów. Na prawie 3 tys. lat zapadła nad Mykenami cisza. Docierali tu wprawdzie podróżnicy, których dziwiły potężne mury, szukano odpowiedzi na pytanie, cóż to takiego. Ale nikt nie potrafił rozwiązać ich zagadki.

Kup książkę

Poleć książkę

Północny Peloponez

Północny Peloponez to obszar bardzo zróżnicowany pod względem krajobrazowym i kulturowym. Górzyście wewnątrz półwyspu sąsiaduje z plażami północnego wybrzeża, gdzie ulokowało się kilkanaście niewielkich miejscowości wypoczynkowych. Tu także leży jedno z największych miast Grecji i jednocześnie centrum pielgrzymkowe związane z postacią św. Andrzeja – Patras. Zwiedzając region, natrafia się zarówno na wspaniałe ślady antycznej przeszłości Grecji, jak i na miejsca związane z historią najnowszą. Nie brak również atrakcji

przyrodniczych. Góry Chelmos i znajdująca się w nich Jaskinia Jezior to miejsca docenione przez międzynarodowe gremia, o czym świadczy wpis do Światowej Sieci Geoparków. W tej części Peloponezu kursuje także jedna z najbardziej znanych greckich kolejek: wąskotorowa kolej zębata przez wąwóz Vouraikos.

Północny Peloponez, choć mało znany w Polsce, wart jest poświęcenia mu kilku dni podczas podróży po Grecji. Odpłaci wspaniałymi widokami oraz niezapomnianymi wrażeniami.

▼ Olimpia

Kup książkę

Poleć książkę

Olimpia

Olimpia zaliczana jest do najbardziej znanych i najważniejszych stanowisk archeologicznych w Grecji. To miejsce, gdzie w 776 r. p.n.e. odbyły się pierwsze zawody ku czci Zeusa. Z czasem wyewoluowały one w igrzyska, na które co cztery lata ściągali sportowcy z całej Grecji. Dziś dobrze zachowane ruiny kompleksu świątynnego połączone ze stadionem przyciągają co roku setki tysięcy turystów.

HISTORIA

Choć starożytna Grecja nie była pierwszym miejscem na świecie, gdzie rozgrywano zawody sportowe, to właśnie tu narodziła się idea cyklicznych spotkań, podczas których mierzyli się ze sobą sportowcy z całego ówczesnego „cywilizowanego” świata. Według mitologii pierwsze igrzyska urządził w Olimpii sam Zeus, by uczcić swego ojca Kronosa. Wątki dotyczące igrzysk przewijają się także w micie o Heraklesie.

Pierwszy historyczny zapis o igrzyskach w Olimpii pochodzi z 776 r. p.n.e. Zostały one zorganizowane z inicjatywy króla Elidy Infytosa na polecenie wyroczni w Delfach. Miał to być sposób na uratowanie od upadku pogrążających się w bratobójczych walkach greckich państw. Po otrzymaniu przekazu od samego Apollina Infytos zaproponował władcom innych królestw zawarcie rozejmu na czas zawodów. Trzymiesięczne zawieszenie walk weszło do tradycji jako święty rozejm. Obowiązywał też zakaz wnoszenia na stadion broni. Złamanie rozejmu czy zakazu było karane wysokimi grzywnami, wykluczeniem z igrzysk, a także koniecznością fundowania wykonanej z brązu statuy Zeusa.

Igrzyska olimpijskie odbywały się co cztery lata podczas pierwszej pełni po letnim przesileniu. Ze wszystkich stron do Olimpii podążali sportowcy oraz kibice, by przez pięć dni brać udział w zawodach sportowych bądź je obserwować oraz by uczestniczyć w nabożeństwach i rytuałach na cześć Zeusa.

W igrzyskach olimpijskich startować mogli jedynie mężczyźni. Kobietom zabraniano nawet wstępu na stadion (dla nich w innym terminie organizowano w sanktuarium uroczystości ku czci Hery). Zawodnicy występowali nago. Program zawodów olimpijskich oraz czas ich trwania zmieniały się na przestrzeni wieków. Do najstarszych konkurencji zaliczane są biegi na dystansie równym pełnemu okrążeniu stadionu, zapasy oraz wielobój składający się z rzutu dyskiem, rzutu oszczepem, skoku w dal, zapasów i biegu. Z czasem dołączyły do nich boks, wyścigi konne, wyścigi rydwanów, biegi hoplitów oraz zawody artystyczne. Zwycięzcy otrzymywali wieniec z gałęzi świętego drzewa oliwnego. Ich sława niosła się też po całym greckim świecie. Byli opiewani przez artystów i pisarzy. Część ich chwały spływała także na miasto, z którego pochodzili.

Igrzyska olimpijskie organizowano także w czasach hellenistycznych, a Filip Macedoński wznosił nawet w Olimpii budynek na swoją cześć i stanął do rywalizacji w zawodach rydwanów w 356 r. p.n.e. Ideę igrzysk wspierali także rzymscy cesarze, którzy wdziali w niej realizację własnej koncepcji zaspokajania potrzeb ludności i niedopuszczania do niepokojów.

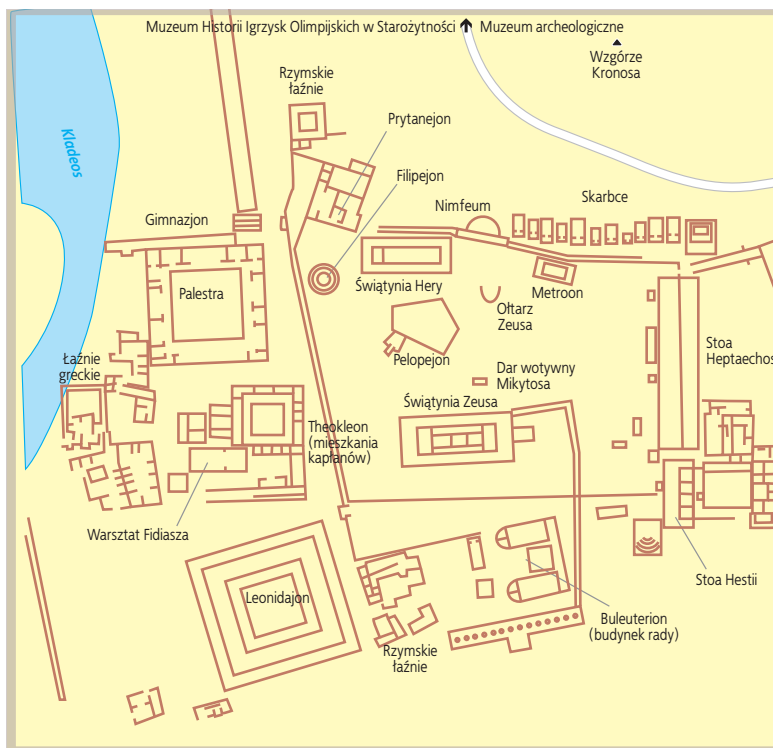
Kres olimpiadom przyniosło szerzące się w Cesarstwie Rzymskim chrześcijaństwo. Powoli odchodzono od kultu dawnych bogów, a zawody w Olimpii, jako turniej urządzany

na cześć Zeusa, zostały uznane za pogańskie. W 393 r. n.e. cesarz Teodozjusz I Wielki zakazał organizacji igrzysk olimpijskich.

Opustoszałe sanktuarium Zeusa w Olimpii powoli popadało w ruinę. Dzieła zniszczenia dopełniały kolejne trzęsienia ziemi i wylewy rzeki. Pamięć o sanktuarium wskrzeszono w XVIII w., gdy rozpoczęły się poszukiwania miejsca, gdzie odbywały się zawody opisywane w starożytnych pismach. W 1766 r. angielski badacz Richard Chandler ustalił położenie antycznej Olimpii. Jednak systematyczne prace wykopaliskowe przeprowadzono dopiero w 2. poł. XIX w. Wraz z odkryciem Olimpii narodziła się idea powrotu do organizacji igrzysk olimpijskich. Jej najgorętszym orędownikiem był francuski baron Pierre de Coubertin.

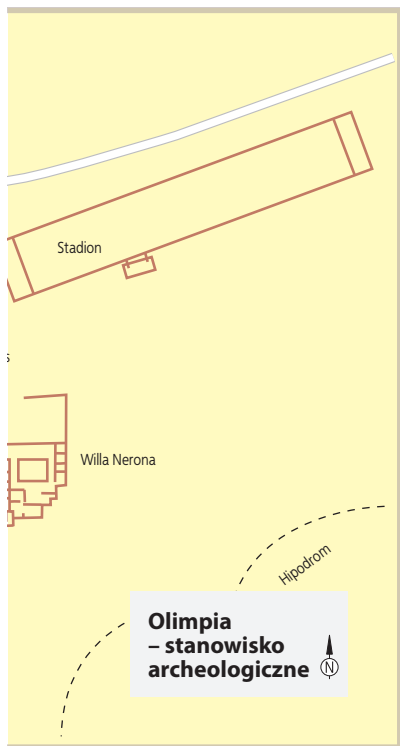
Udało mu się przekonać do projektu kilka osobistości ówczesnego świata. W 1894 r. powołał Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Zaprojektował jego flagę z pięcioma różnokolorowymi kołami. Dzięki staraniom de Coubertina 5 kwietnia 1896 r. w Atenach otwarto pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie. W 1936 r. do programu otwarcia igrzysk dodano ceremonię rozpalania znicza olimpijskiego. Płomień, który do tego służy, przynoszony jest w sztafecie ze starożytnej Olimpii. Przy ołtarzu Hery przy pomocy wklęsłego lusterka rozpalają go dziewczęta przebrane za westalki. Ogień przenoszony jest przez nie na stadion w Olimpii i tam trafia w ręce sportowców, którzy biegają w sztafecie do miejsca rozpoczęcia kolejnych igrzysk.

WARTO ZOBACZYĆ

Olimpia to niewielka wioska, która żyje dzięki wykopaliskom archeologicznym. Wokół głównego placu skupiają się tawerny i restauracje oraz hotele. Stąd do parkingu przy wpisanych na listę UNESCO ruinach sanktuarium Zeusa jest zaledwie 100 m.

Na teren ★ **stanowiska archeologicznego w Olimpii** 📍 **codz. 8.00–18.00 (zimą do 17.00); wstęp: 12 EUR, ulg. 6 EUR** prowadzą dwa wejścia. Przy każdym z nich znajduje się muzeum, które można zwiedzić w cenie biletu wstępu. Przy wejściu od strony miasta stoi **muzeum archeologiczne**. W 11 salach zgromadzono przedmioty pochodzące z wykopalisk na terenie Olimpii, w tym dary wotywnie przynieszone Zeusowi, posągi

zdobiące świątynię tego boga oraz pochodzący z niej fryz i tympanon, rzeźby bogów, w tym Zeusa uprowadzającego Ganymedesa i Hermesa z małym Dionizosem na rękę, a także ceramikę, biżuterię i narzędzia z różnych okresów funkcjonowania sanktuarium. Przy drugim z wejść znajduje się z kolei **Muzeum Historii Igrzysk Olimpijskich w Starożytności**, gdzie można obejrzeć przedmioty związane z odbywającymi się w Olimpii zawodami, w tym figurki wotywnie ofiarowywane przez sportowców Zeusowi, przedmioty służące im do przygotowania ciała do występów oraz mozaikę z miasta Patras przedstawiającą przebieg zmagania.

Pozostałości sanktuarium Zeusa zajmują rozległy teren między rzeką Alfios i wpadającym do niej potokiem Kladeos. Porasta go gaj oliwny, który w upalne dni dostarcza potrzebnego zwiedzającym cienia. Tuż za wejściem od strony miasta znajduje się niewielki **ogród** z roślinami uprawianymi w starożytnej Grecji. Stąd widać już pierwsze ruiny antycznych budowli. Tworzą one dwie grupy, zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem. W centrum znajdowała się otoczona świętym gajem oliwnym świątynia Zeusa. Wokół dostawiono budynki użytkowane podczas igrzysk.

Po wejściu na teren stanowiska archeologicznego w pierwszej kolejności widać budynki zewnętrzne. Widoczne są mocno zniszczone ruiny **gimnazjonu** z czasów hellenistycznych i **palestry**. W gimnazjonie odbywały się treningi lekkoatletyczne. Do dziś zachowały się fragmenty jego doryckich kolumn. Palestra służyła zapaśnikom i bokserom. Otaczały ją kolumny jońskie i doryckie, których część przetrwała do naszych czasów.

Za palestrą można zobaczyć pozostałości **łaźni** z V w. p.n.e. oraz niewielkiej **świątyni**, w której oddawano cześć nieznanemu

z imienia herosowi. Kawałek dalej stoi **Teokleon**, miejsce, gdzie mieszkali kapłani opiekujący się sanktuarium. Za tym budynkiem znajdował się **warsztat Fidiasza**, w którym powstał słynny posąg Zeusa uznawany za jeden z cudów świata starożytnego. Podczas prac wykopaliskowych odkryto tu narzędzia rzeźbiarskie, kubek podpisany imieniem Fidiasza oraz kawałki kości słoniowej. W V w. n.e. na miejscu warsztatu stała chrześcijańska bazylika, jej zarys widoczny jest do dziś.

Kolejnym budynkiem wykorzystywanym w czasie igrzysk był **Leonidajon** – zawjazd, w którym na czas zawodów zatrzymywali się najznakomitsi goście przyjeżdżający do Olimpii. Stał on na wprost nieistniejącej dziś bramy, przez którą wiodła droga na stadion. Tą drogą mija się ruiny **buleuterionu**

– budynku, gdzie spotykała się rada igrzysk, dbająca o ich prawidłowy przebieg, i gdzie gromadzono dokumenty dotyczące zawodów. Na dziedzińcu buleuterionu znajdował się ołtarz Zeusa, przy którym zawodnicy przysięgali przestrzegać reguł współzawodnictwa.

Skręcając w lewo przy buleuterionie, dociera się do wewnętrznej części stanowiska. Znajdowało się tu jedno z największych w Grecji sanktuariów Zeusa. Ze **świątyni Zeusa i Wielkiego Ołtarza**, na którym składano całopalne ofiary, zachowały się głównie fundamenty. Fragmenty fryzów i tympanon można podziwiać w muzeum archeologicznym przy wejściu na stanowisko. Wspaniałe, wykonane z kości słoniowej i złota posąg Zeusa autorstwa Fidiasza zaginęł w V w., wywieziony do Konstantynopola.

▼ Ruiny palestry w Olimpii

Kup książkę

Poleć książkę

▲ Ruiny świątyni Hery w Olimpii

Kup książkę

W 2004 r. przed igrzyskami olimpijskimi w Atenach na miejscu świątyni Zeusa postawiono jedną, złożoną ze znalezionych fragmentów kolumnę.

Lepiej zachowana jest **świątynia Hery**, stojąca dalej na północ. Była to budowla otoczona kolumnami doryckimi. Trzy z nich stoją w całości, z reszty pozostały jedynie części. Przed wejściem do świątyni znajdował się ołtarz, na którym składano ofiary. Obecnie jest on używany do rozpalania ognia olimpijskiego przed każdymi kolejnymi igrzyskami.

Za świątynią Hery znajduje się **nimfeum** z czasów rzymskich, w którym gromadzono wodę spływającą z okolicznych wzgórz. Przy nim widać niewielkie budowle służące jako **skarbcce**. Poszczególne miasta gromadziły tu przynieszone dla Zeusa dary ofiarne.

Granicę sanktuarium wyznacza wzniesiona w czasach rzymskich stoa Echo

Poleć książkę

z IV w. p.n.e., znana też jako **stoa Heptachos** (siedmiu ech). Miała ok. 100 m długości i zdobiły ją dwa rzędy kolumn doryckich i jońskich. Służyła jako miejsce użyteczności publicznej, m.in. pracowali tu urzędnicy.

Za stoą wchodzi się na teren **stadionu**. W starożytności na jego trybunach mieściło się 30 tys. widzów. Po południowej stronie stadionu znajdowała się trybuna dla gości honorowych, zaś naprzeciwko niej podium z ołtarzem Demeter. Na bieżni o długości

ponad 190 m zachowały się kamienne bloki startowe. Jednorazowo w zawodach uczestniczyć mogło tu 20 sportowców.

Dokładne zwiedzanie stanowiska archeologicznego i muzeów w Olimpii zajmuje ok. 3 godzin. Teren jest rozległy, ale bardzo malowniczy. Niestety, w sezonie są tu zwykle tłumy turystów ze wszystkich stron świata, co może odstraszać osoby chcące samotnie, niespiesznie zwiedzać i kontemplować starożytne budowle.

Dojazd

Pociągami. W sezonie turystycznym koleje greckie utrzymują połączenie na trasie port Katakolo/Pirgos–Olimpia. Wykonywane są po 3 kursy każdego dnia. Bilet w obie strony kosztuje 10 EUR. Informacje o tym połączeniu można znaleźć na stronie www.trainose.gr w zakładce *Tourism & Culture*. Dworzec kolejowy w Olimpii znajduje się ok. 200 m od wejścia na stanowisko archeologiczne.

Autobusami. Olimpia ma dobre połączenie autobusowe z niedalekim Pirgos – głównym węzłem komunikacyjnym regionu. Docierają tam autobusy dalekobieżne z Aten, Koryntu i Patrasu. Autobusy do Olimpii odjeżdżają 1–2 razy na godzinę. Rozkłady jazdy są dostępne na stronie www.ktelilieleias.gr.

Noclegi

Olimpia oferuje noclegi dla osób o różnej zasobności portfela. Są tu zarówno kempingi i niewielkie pensjonaty, jak i wysokiej klasy hotele. Bazę noclegową Olimpii wzbogaca kilkanaście niewielkich miejscowości wypoczynkowych na pobliskim wybrzeżu. Nie są to duże kurorty, ale w pobliżu plaż działają w nich hotele i pensjonaty.

- ◆ **Camping Alhios**, tel.: +30 262 4022951; ceny uzależnione od rodzaju noclegu, liczby osób i pory roku. Całoroczny kemping oddalony o ok. 1,5 km od Olimpii, usytuowany na wzniesieniu, z którego

roztacza się widok na okolicę. Zapewnia miejsca na namioty, kampery oraz nocleg w bungalowach. W ofercie kempingu własny basen, restauracja oraz sklepik.

- ◆ **Camping Diana**, www.campingdiana.gr; ceny uzależnione od liczby osób i pory roku. Całoroczny kemping zlokalizowany ok. 800 m od stanowiska archeologicznego i 200 m od centrum Olimpii. Zapewnia zaplecze sanitarne i bytowe, miejsca na kampery i namioty. Ma własny sklepik i bar.
- ◆ **Olympic Torch**, Praxitelous Kondili 62; www.olympic-torch.gr; od 40 EUR/pokój. Hotel wyremontowany kilka lat temu oferuje pokoje 2-, 3- i 4-osobowe. Ma też własną restaurację.
- ◆ **Poseidon**, Stefanopoulou 9; www.pensionposidon.gr; od 35 EUR/pokój. Nie wielki, rodzinny pensjonat ok. 100 m od centrum Olimpii. Oferuje ładne, przytulne pokoje z klimatyzacją.

Wyżywienie

W Olimpii można bez problemu znaleźć tawernę, restaurację, kawiarnię czy bar. Wokół głównego placu działa ich ponad 20. Są też restauracje przy samym wejściu na stanowisko archeologiczne. Tawerny serwują przede wszystkim tradycyjne dania kuchni greckiej, w tym sałatkę *horiatiki* i jagnięcinę z rusztu.

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Peloponez i Ateny

mają wiele do zaoferowania. Jak w raju będą się tu czuli miłośnicy starożytności, na wyciągnięcie ręki mając zabytki sprzed tysięcy lat. Liczne muzea, galerie i barwne festiwale to gratka dla wszystkich ciekawych świata. Nie tylko miłośników przyrody zachwyca malownicze zatoki, monumentalne wąwozy i jaskinie jak z baśni. Na amatorów opalania czekają na Peloponezie liczne plaże, a na zwolenników aktywnego wypoczynku górskie szlaki, trasy rowerowe i narciarskie albo rejsy po lazurowych przybrzeżnych wodach. Prysmaki lokalnej kuchni to wiesienka na tym wspaniałym torcie wielkiej greckiej przyrody!

Zabytki **starożytności**

Słoneczne plaże

Piękne **wąwozy i jaskinie**

Urokliwe krajobrazy

Potężne **twierdze**

Śródziemnomorskie przysmaki

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:
ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-5339-8

Cena 26,90 zł